

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Epistola 193

Citation: Holberg, Ludvig: "Epistola 193", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. Billeskov Jansen, Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 167.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holb11val-shoot-workid63903/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

paa andre Steder ikke ere indførte; Thi det er et stort Præjudicium imod en Anordning eller Sædvane, naar andre Nationer ikke have villet antage den. Jeg haver i den Henseende dristet mig til i mine Skrifter at mælde om tvende Ting, som vel kunde foreslaaes, uden at blive sværet med Herman von Bremens Character. Den een er angaaende de Domme, som fældes udi Ægteskabs-Sager, hvorved en letfærdig Pige, der lader sig beligge, og udpresser et løst Ægteskabs-Løfte af en ung Person, som udi Kiærligheds Paroxysmo lover meer end han agter at holde, bliver berettiget til at ægte ham. Saadant strider imod alle andre Nationers Love, synes ogsaa at stride imod en nyelig udgiven Forordning; hvorudover jeg aldrig saadanne Domme haver villet underskrive. Den anden Reformation, om hvis Nødvendighed jeg ogsaa i mine Skrifter haver mældet, bestaaer udi de saa kaldne Commissioner, hvorved de stridende Parter have Magt til at udvælge sig selv Dommere. En saadan slags Jurisdiction findes ey heller paa andre Steder. Hertil legger jeg den tredie, som bestaaer derudi, at Lærere Publice examinere deres egne Disciple; hvilket mig synes at være det samme som at dømme udi deres egen Sag: Saadant er ey heller brugeligt andetsteds. Vel er sandt, at Rectores udi Skolerne examinere og med Attester dimittire deres egne Disciple: Men det er saadanne Dimissioner og Attester, som underkastes de højere og almindelige Skolers Domme. Men det er nok tælt om den Materie, og maaskee formeget. Jeg forbliver etc.

EPISTOLA CXCIII.

Til **

Lem af det Politiske Collegio paa Landet.

Jeg haver nyeligen læset Rudbecks Atlantica, og forundret mig over samme Mands Capacitet i at udfinde og legge

for Dagen skiulte og forhen ubekjendte Ting, hvorved han haver erhvervet de Nordiske Lande stor Anseelse, og erstattet dem den Ære, som Græske og Romerske Skribentere enten af Ondskab eller Uvidenhed dem have berøvet. Han haver med u-imodsigelige Argumenter beviset, at mange Ting, som gamle Skribentere holde for at være skeede i Orienten, Asien og Grækenland, ere virkeligen skeede udi Norden. Jeg meener at kunde vise end flere. De gamle Græske og Romerske Skribenters Læsning bliver derved gjort u-nyttig, naar man undtager alleene Stilen; thi Historierne, som de befatte, ere falske, Stæderne opdigtede, og Navnene fordrejede. Jeg vil holde Homero noget til Gode, saasom han var en Poët, og en Poët giver sig ikke ud for andet end at lyve. Men en Herodotus, en Diodorus, og andre, der ville have Navn af sandfærdige Historie-Skrivere, kand ingenlunde pardoneres. Man kand uden Bevægelse ikke læse, med hvilken Dumdristighed de tilegne deres Fæderneland, hvad som er skeed her udi Norden. Den kolde Sved, kiære Broder! staaer mig udi Panden, saa ofte jeg seer, hvorledes de have fordrejet Nordiske Stæders og Personers Navne, og iført dem Asiatisk, Græsk og Romersk Klæde-Dragt. Jeg haver udi Peder Paarses Historie viset, at den Gud for Vinden, som Virgilius og andre kalde Æolus, er ikke andet end et fordrejet Ord af Olaus, som haver været en gammel Norsk Søe-Konge, der haver regieret over det District af Norge, kaldet Wigen, og hans Residentz haver været den Klippe, som kaldes Pater-Noster Skiær. Virgilius haver herudi begaaet den skammelige Dumdristighed, at forvende Olaum til Æolum, og af de tvende første Bogstave P. og N. udi Pater Noster gjort sin Patriam Nimborum, som han haver foregivet at være udi Grækenland. Naar man med Agtsomhed læser gamle Historier, finder man overalt saadanne Bedragerier: Thi utallige fremmede Personers og Stæders Navne kand ved første Øjekast sees at være staaende fra vor Norden, og at man haver villet giøre dem ukiendelige, enten ved at tillegge, eller fratage en Stavelse;

som udi Troels Troilus, hvilken de have gjort til en Phrygisk Prinds; udi Dania Dardania: Thi det er u-modsigtligt, at det Ord Dania er ældere, saasom gode Skribentere have beviset, at Patriarken Dan kort efter Syndfloden satt sig ned udi dette Rige, som efter hans Navn blev kaldet Dannemark, det er Dans Mark; ligesom Jutland eller Jylland haver faaet sit Navn af en anden Patriarch Juda, Gotland af Gad, Rypen eller Ribe af Ruben, Assens af Asser, Sælland af Zabulon, Lemvig af Levi, qvasi Levi Vig, og saa fremdeles. Dette og andet behøver ingen videre Beviis; thi Navnene røbe sig selv, efterdi de gamle Historiers Forfalskere ikke have gjort dem saa ukiendelige, at man ved første Øjekast jo kand see, at de ere gamle Nordiske Ord. Med visse andre Ord er det end klarere, efterdi bemelte Skribentere have ladet dem gandske uforandrede, men dog enten af Uvidenhed eller Ondskab have villet giøre dem til deres eget Lands Navne. Det er jo for Exempel gandske klart, at den berømmelige Kejser Trajanus er fød udi den Stad Ripa eller Ribe udi Dannemark. Denne store Mand have dog Romerske Skribentere af Misundelse villet skille os ved, giørende Dacia Ripensis til et langt her fra liggende Land: Vi have selv været blinde i at efterfølge deres Paastand derudi, indtil en ærlig Nedersachsisk Autor haver aabnet Øjen paa os, og givet den rette Forklaring over de Ord; Natus est Trajanus in Dacia Ripensi; he is to Ripen in Dannemarck gebohrn. Jeg siger, at visse Navne ere saa lidet blevne forvendte eller urørte, at man ved første Øjekast seer, at de ere Nordiske Ord. Andre derimod haver man gjort meere ukiendelige, dog ikke saa, at man jo ved Hielp af etymologiske og anagrammatiske Regler kand finde, hvor de have hiemme. Det er Skade, at det etymologiske og anagrammatiske Studium, samt det cabbalistiske, ikke her i Landet haver været nok cultiveret: Hvis det havde været, vilde vi ikke saa længe have hængt udi den tykke Vankundighed af vore egne Historier; saa vilde vi for lang Tiid siden have vindiceret den Ære, som Græske og Romerske Skri-

bentere have søgt vort Fæderne-Land at berøve. Det er i den Henseende, og af en Patriotisk Iver, at jeg paa nogen Tiid haver søgt at excolere det Studium; og kand jeg sige, at jeg af saadant Arbejde haver høstet rige Frugter: Thi jeg haver ved det Middel fundet, at de fleeste mærkværdige Ting, som findes anførte udi Græske og Rømske Historier, ere skeede her i Norden, efterdi Stædernes og Personernes Navne ere ikke andet end fordrejede Danske, Norske og Svenske Ord. Jeg vil dog ikke strække mine Anmærkninger til Ting, som ere skeede for Syndfloden; Thi mig synes, at den Svenske Skribent gaaer lidt for vidt, som gjør Adam til den første Erkebisp udi Upsal: Jeg holder mig alleene af Modestie til Historier efter Synd-Floden, hvorudi jeg finder vor Norden at være Skue-Plads af de mærkeligste Ting som er hændet i Verden. Jeg haver udfundet, og klarligen blant andet kand bevise, at den Trojanske Krig er ført udi Norge, og at Troja er det samme som Trandia eller Trundhiem: Thi alle Græske og Trojanske Navne ere ikke andet end fordrejede Norske Ord, som for Exempel: Trojlus er ikke andet end Troels eller Truels, Paris Per Iversen, Hector Henrik Thorsen, Palamedes Palle Mikelsen, Agamemnon Aage Mogensen, Olysses Ole Lykke, Achilles Acho Hellenen, Ajak Anders Jacobsen, Helene Ellen, og saa fremdees. Efterat jeg udi min Thesi saaledes er bleven bestyrket af Navnenes Overeensstemmelse, er jeg bleven opmuntret at eftersøge Historien selv af den Trojanske Kriig, hvilken jeg tydelig haver fundet udi et gammelt Islandsk Manuscript saaledes. En Konge-Dotter af Hedemarken ved Navn Ellen blev bortsnappet af en Trundhiems Jarl Per Iversen; hvorudover alle Syndenfieldske Næsse-Konger forbandt sig sammen mod samme Jarls Fader, som da regierede udi Trundhiem, og kaldtes Prebend Amundsen, hvilket Navn Grækerne siden have fordrejet til Priamus. Efter to Aars Belejring (de løgnagtige Græker sige ti Aar) blev Staden Trandia eller Troja omsider indtagen og ødelagt: Den laae siden længe øde; al-

leene de efterfølgende Konger lode sig nøje med et Slot kaldet Laden, indtil de omsider funde for Godt, paa den gamle Trojæ Grundvold at anlegge en nye Stad, som fik Navn af Nidraas. Blant alle de Helte, som lode sig bruge i denne Kriig, finder jeg kun een Dansk Herre, nemlig den gamle Nestor, hvilken meenes at have anlagt den Stad Nestved udi Siælland. Jeg haver sat mig for omstændigen at beskrive den heele Kriig fra Begyndelsen til Enden, som den er ført udi Norge, og at skikke den strax til Collegii Politici Eftersyn. Mod Enden deraf føjer jeg en liden Dissertation om Hercules, som jeg viser at have været den Danske Kiempe Sterkodder. Jeg viser, at begges Bedrifter ere saa overensstemmende, at de ikke kand tillegges uden een og den samme Person. Jeg vil ikkun til Bevis herpaa anføre en eeneste Action. Det er bekiendt, at Sterkodder engang overvandt Tre tydske Kiemper, hvoraf han gjorde sig en Nat-Stoel. Af denne Historie have de Græske Skribentere fabriqueret den Fabel om Herculis Kamp med Geryon, som de sige at have havt et tredobbelt Legem. De andre Bedrifter have samme Overensstemmelse; og ligesom den Græske Hercules siges at have befalet een at gjøre Ende paa sit Liv, saa befoel ogsaa den Danske Hercules een at omkomme sig. Man kunde vel herved spørge: Hvorledes de ældste Græske Skribentere have faaet Kundskab om Nordiske Sager, og hvorledes de have kundt faae i Sinde at gjøre Historierne deraf til deres egne. Dertil svares: At, saasom de Nordiske Lande have været bebyggede strax efter Synd-Floden, saa maa man der lede efter de ældste Historier. At vor Norden haver været først bebygget, sees af de fortreffelige Skribenteres Petrei, Lyschanders og Strelows tilforladelige Beretninger. De Svenske Antiquarii vidne og, at Sverrige haver strax vrimlet af Mennesker, og regne deres Konger lige fra Noæ Ark: og haver Pufendorff udi Forberedelsen til hans Svenske Historie viset, ved hvad Leylighed saadant er skeed. Saasom nu i Følge her af de nordiske Bedrifter maa være de aller-ældste; saa er ingen Under, at de Græske Skribentere,

som have stræbet at give deres egne Historier en stor Ælde, men ingen Materie have havt, efterdi deres Lande er sildere bebyggede, af de Beretninger de have faaet af Nordiske Rejsende om Danske, Norske og Svenske Bedrifter, have sammenskrevet deres Historier, og givet dem af Vanitet ud for at være skeede udi deres egne Lande; ligesom man seer, at de siden have gjort med Ægyptiske Historier, som de have foregivet at være Græske Bedrifter. Jeg forbliver etc.

EPISTOLA CXCIV.

Til **

Min Herre mælder udi sin Skrivelse af 21de Octobris, at han ikke kand bifalde det, som jeg haver skrevet om Skue-Spill: I sær laster han dette, at jeg haver satt saa liden Priis paa Terentio, helst saasom mange af de lærdeste gamle Romere, som maa være de beqvemmeste Dommere, preferere ham for Plauto. Jeg svarer dertil, at jeg dømmer efter min egen, og ikke efter andres Smag. Om end Aristarchus selv fælder Dom udi en Ting, gjør jeg mig dog Umage, at examinere, hvorpaa den grunder sig; thi Erfarenhed lærer, at en heel Stad undertiden, indtagen af en eeneste anseelig Mands Autoritet, renoncerer ligesom paa sine egne Sandser. Herforuden, hvad denne Materie angaaer, kand man sige, at de lærdeste og skarpsindigste Mænd ere ikke altiit Kiendere af Skue-Spill. Det synes vel, at man bør ansee det for en Formastelse at forkaste en saa skjønsom Mands Dom, som Horatii. Man seer, at samme store Poët udi sin *Arte Poëtica* fælder ikkun slet Dom over Plauto. Hans Ord ere disse:

*At nostri proavi Plautinos et numeros et
Laudavere sales; nimium patienter utrumque,
Nè dicam stultè, mirati.*